

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2686

Vragen van de leden **Van der Molen** (CDA) en **Futselaar** (SP) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het bericht «studenten weg vanwege collegegeldschuld»* (ingezonden 30 juni 2017).

Antwoord van Minister **Bussemaker** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ontvangen 12 september 2017).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel «Adviescollege: toeslagenbeleid verergert schuldenproblemen en moet op de schop», waarin de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) wordt opgevoerd met het advies om zorg- en huurtoeslag voortaan direct over te maken aan verzekeraar en woningcorporatie om problematische schulden te voorkomen en waarin wordt gesteld dat de Staatssecretaris «dat een goed idee» vindt?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de mening dat de reactie van de Staatssecretaris haaks staat op het antwoord van de Minister op eerdere vragen over het bericht dat 300 studenten vanwege collegegeldschuld hun studie aan de Hogeschool Rotterdam moesten staken, aangezien uw antwoord luidde dat het direct overmaken aan een onderwijsinstelling van het collegegeld geen gewenste optie zou zijn?²

Antwoord 2

Nee, die mening deel ik niet. De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en ik zijn het erover eens dat deze studenten vooral gebaat zijn bij steun en coulance van hun onderwijsinstelling. Ik ga ervan uit dat zij een betalingsregeling treffen en samen tot een oplossing komen. Wanneer een student zijn betalingsverplichting dan nog niet kan voldoen, dan kan de schuldhulpverlening mogelijk uitkomst bieden. Instellingen kunnen een

¹ Volkskrant, 26 juni 2017

² Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 2135

belangrijke rol vervullen door studenten tijdig te verwijzen naar de (gemeentelijke) schuldhulpverlening.

Met subsidie van SZW is het lectoraat Schulden en Incasso van de Hogeschool Utrecht een project gestart dat is gericht op de preventie van studievertraging en -uitval als gevolg van financiële problematiek onder hbo-studenten. Het project bestaat uit een verkenning van de problematiek en doelgroep, de ontwikkeling van een interventiepakket (voorlichtingsmateriaal, trainingen) en het landelijk implementeren hiervan. Het projectteam van de Hogeschool Utrecht wil hierin samenwerken met andere hogescholen. Uit de eerste gesprekken is gebleken dat de Hogeschool Rotterdam belangstelling heeft om mee te doen.

Ik vind het verstandig eerst de resultaten van het onderzoek van de Hogeschool Utrecht af te wachten. Daarna kan worden bezien wat de meerwaarde is van het direct overmaken van het collegegeldkrediet (op verzoek van de student) aan de instelling. Deze maatregel betekent een forse toename van de administratieve lasten voor de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en voor de instellingen, zo blijkt uit navraag bij DUO en de Vereniging Hogescholen. In 2016 maakten gemiddeld circa 124.000 studenten gebruik van het collegegeldkrediet. Tegelijkertijd is nog niet gegarandeerd dat deze groep studenten daadwerkelijk geholpen is met het direct overmaken van het collegegeldkrediet. Met de laagdrempelige hulp die gemeenten aan kunnen bieden, bijvoorbeeld met budgetcoaching, zijn zij op de korte en lange termijn meer gebaat.

Vraag 3

In antwoord op de bovengenoemde vragen geeft de Minister aan het aantal van 300 gedupeerde studenten bij Hogeschool Rotterdam te herkennen, maar geen landelijke cijfers te kunnen geven; is uw indruk dat de hogescholen de administratie van deze gevallen op orde hebben? Bent u bereid de Kamer jaarlijks landelijke totaalcijfers te verstrekken over het aantal studenten die wegens het niet betalen van collegegeld en op basis daarvan uitgeschreven worden?

Antwoord 3

Ik heb geen reden om te twifelen aan de administratie van de hogescholen. Uiteraard weten zij wie zich uitschrijven vanwege betalingsachterstanden. Instellingen zijn niet verplicht deze informatie te rapporteren en ik beschik derhalve niet over landelijke totaalcijfers. Wel zal ik instellingen melden dat ik uitschrijven een vergaande maatregel vind, waarmee terughoudend moet worden omgesprongen. Individueel contact, maatwerk en mogelijke doorverwijzing naar gemeentelijke schuldhulpverlening moeten wat mij betreft eerst zijn ingezet.

Vraag 4

Zowel de schuldhulpverlening, als het niet afronden van een studie leiden tot aanzienlijke maatschappelijke kosten, wat is uw inschatting van deze maatschappelijke kosten en staan deze in verhouding tot de kosten van het aanpassen van het administratieve systeem bij DUO (rechtstreeks overmaken aan de instelling)?³

Antwoord 4

Als toegelicht in antwoord op vraag 2 wil ik de resultaten van het onderzoek afwachten alvorens nadere uitwerking te geven aan eventuele aanpassingen van het huidige systeem. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan vraag ik DUO en de instellingen de kosten in kaart te brengen.

Vraag 5

Zijn er technische of juridische obstakels, of beide, voor het invoeren door DUO van de keuzemogelijkheid voor studenten om hun collegegeld rechtstreeks te laten overmaken naar hun onderwijsinstellingen? Zo ja, welke zijn dat? Kunt u een schatting maken van de administratieve kosten die het voor DUO met zich mee zou brengen om studenten deze optie te bieden?

³ DUO: Dienst Uitvoering Onderwijs

Antwoord 5
Zie het antwoord op vraag 2.

Vraag 6
Staat de afwijzing van de mogelijkheid om DUO in voorkomende gevallen het studiegeld rechtstreeks aan de onderwijsinstelling over te laten maken niet haaks op de mede door de Staatssecretaris gepresenteerde Rijksincassovisie waarin wordt gesteld dat het uitvoeringsorganisaties mogelijk wordt gemaakt «waar noodzakelijk maatwerk te kunnen bieden»?⁴

Antwoord 6
Nee. De Rijksincassovisie heeft betrekking op het innen van vorderingen, waarbij overheidsinstanties beter rekening houden met de mogelijkheden en omstandigheden van iemand met schulden. Ook DUO levert waar nodig maatwerk bij het innen van schulden, bijvoorbeeld door het treffen van betalingsregelingen, en werkt in lijn met deze visie. Collegegeldkrediet aan onderwijsinstellingen overmaken staat los van het invorderen van schulden.

Vraag 7
Hoe kijkt de Staatssecretaris naar het antwoord van de Minister dat studenten die vanwege schulden dreigen te worden uitgeschreven bij hun onderwijsinstelling, dit kunnen afwenden door extra collegegeldkrediet op te nemen tot maximaal 1.033,01 euro per maand? Acht zij dit een verstandige keuze voor studenten die kampen met problematische schulden? Deelt u de constatering dat het hier dikwijls gaat om studenten met een sociaaleconomische achtergrond waarbij doorstuderen verre van vanzelfsprekend is?

Antwoord 7
Voor studenten (ook met problematische schulden en ongeacht hun sociaaleconomische achtergrond) is doorleren een verstandige keuze. Studieleningen, waaronder het collegegeldkrediet, zijn een verantwoorde manier om de studie te financieren. Tijdens de studie hoeft er niet worden te terugbetaald. De aflossing begint -bij toereikend inkomen- ruim twee jaar na afronding van de studie. Het aflosbedrag bedraagt nooit meer dan 4 procent van het meerinkomen boven een drempel van het minimumloon. Mocht het financieel tegenzitten, dan kan de aflossing vijf jaar worden gepauzeerd. Het behalen van een diploma in het hoger onderwijs is goed voor het latere inkomen van betrokkenen en een zeer verstandige keuze om de financiële problemen te boven te komen.

Vraag 8
Deelt u de mening dat de rijksoverheid hier probleemeigenaar is vanwege het wettelijk kader? En dat dit probleem derhalve verder gaat dan simpele schuldhulpverleningsproblematiek, aangezien het hier gaat om een specifieke groep studenten die aandacht nodig heeft en waar specifiek beleid van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor nodig is?

Antwoord 8
Ja, en daarom kunt u ervan verzekerd zijn dat deze problematiek de volle aandacht heeft. Vandaar dat wij genoemd project steunen. Daarnaast vraag ik aandacht voor deze problematiek bij onderwijsinstellingen en schuldhulpverleners. Ook beziet de Dienst Uitvoering Onderwijs hoe het verder invulling kan geven aan de Rijksincassovisie.

Vraag 9
Wat is de uitkomst van het door u aangekondigde ambtelijk overleg tussen de ministeries van OCW en SZW en de NVVK op dit gebied, zoals aangekondigd in de antwoorden op de eerdergenoemde eerdere vragen?⁵

⁴ Rijksincassovisie d.d. 4 april 2016, pagina 8

⁵ NVVK: Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet

Antwoord 9

De NVVK, de branchevereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren, is bekend met jongeren, jongvolwassenen en studenten die schuldenproblemen hebben. In 2016 deden circa 90.000 personen een aanvraag tot schuldhulpverlening bij leden van de NVVK. De groep jongeren en jongvolwassenen van 18 tot 27 jaar die een beroep op de schuldhulpverlening doet is niet exact bekend. De specifieke aantallen van studenten die hun studie moeten staken vanwege betalingsachterstanden op het collegegeld, waren de NVVK niet bekend.

De schuldhulpverlening kan ook voor studenten maatwerkoplossingen bieden, bijvoorbeeld met budgetcoaching of een combinatie van financiële dienstverlening die inzet op het voorkomen, beheersen en oplossen van schulden. Het is daarbij cruciaal om schuldenproblematiek tijdig te onderkennen. Daarbij kan de onderwijsinstelling een belangrijke (verwijzende) rol spelen.